

Det kongelige arbeids- og administrasjonsdepartement

Arbeidsgiveravdelingen

PM 1999-10

Inngåelse av særavtaler mv - Arbeidsrettens dom av 22 mars 1999

Dato 1999.06.03

Til Statsforvaltningen og Riksrevisjonen

Gjelder Statens personalhåndbok pkt 8.04

Arbeidsrettens dom av 22. mars 1999

Arbeidsretten avsa ovennevnte dato dom i en tvist mellom Akademikernes Fellesorganisasjon (AF) og Norsk Sykepleierforbund (NSF) på den ene side og staten ved Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD) og Sosial- og helsedepartementet (SHD).

Twisten oppstod i forbindelse med revisjon av en særavtale for sykepleiere i statlig sektor om økonomisk kompensasjon for såkalt "praksisveiledning", dvs. godtgjørelse til de sykepleiere som veileder studenter i sykepleie. Partene var imidlertid enige i at praksisveiledningen er en del av de arbeidsoppgaver som tilligger sykepleierstillinger, og at stillingens lønn etter hovedtariffavtalen gir godtgjørelse for denne arbeidsoppgaven.

Et av punktene i AF/NSFs påstand gikk ut på at hovedtariffavtalen i staten er slik å forstå at den ikke er til hinder for at vedkommende fagdepartement og Norsk Sykepleierforbund kan inngå særavtale som gir ytterligere lønnsmessig kompensasjon for praksisveiledning. Det ble også nedlagt påstand om at tjenestetvistloven § 11 ikke er til hinder for at SHD og NSF kan inngå slik særavtale. Det siste punktet i påstanden gjaldt forholdet mellom voldgiftsalternativene i tjenestetvistloven §§ 27 og 29. AF/NSF hevdet at tvist om kompensasjon vedrørende praksisveiledning skulle behandles i særskilt nemnd og ikke i Statens lønnsutvalg når dette ble krevd av tjenestemannsorganisasjonen.

Arbeidsretten frifant enstemmig staten ved AAD/SHD for alle punkter i påstanden.

Arbeidsretten har i sin dom lagt til grunn at det etter tjenestetvistloven § 11 beror på hovedtariffavtalen hva som kan være gjenstand for særavtale. Når hovedtariffavtalen regulerer et spørsmål om lønns- og arbeidsvilkår og den ikke uttrykkelig eller forutsetningsvis åpner for at den kan fravikes gjennom særskilte forhandlinger, har den enkelte tariffbundne part ikke krav på at interesselvstvistsspørsmål i tariffperioden blir behandlet etter lovens regler for særavtaler og heller ikke undergitt voldgiftsbehandling.

Etter AADs oppfatning har dommen generell betydning utover den aktuelle sak. For det første at det ved opprettelse av en særavtale kreves særskilt grunnlag og for det andre forholdet mellom tjenestetvistlovens §§ 27 og 29.

- AAD legger til grunn at krav i tariffperioden om opprettelse av særavtale vedrørende kompensasjon for arbeidsplikter som tilligger vedkommende stilling må ha *særlig grunnlag (hjemmel)*, med mindre hovedtariffavtalepartene er *enige* om å gjøre kravet til forhandlingsgjenstand.

Særlig grunnlag kan være hovedtariffavtalens punkt 2.3 (lokale forhandlinger). *Slikt grunnlag* kan også være at kravet er knyttet til et *tema* (lønns- og arbeidsvilkår) som tidligere har vært gjenstand for regulering mellom partene (f.eks i en eksisterende særavtale) eller at hovedtariffavtalepartene er blitt enige om å ta spørsmålet opp til forhandlinger i tariffperioden. Kompensasjon for nye arbeidsplikter som *ikke* er regulert i tariffavtale, vil også kunne danne grunnlag for opprettelse av tariffavtale.

Foreligger det ikke hjemmel i hovedtariffavtalen eller noe annet rettslig grunnlag i samsvar med ovennevnte, vil kravet etter AADs oppfatning kunne avvises. Avvises kravet, vil det heller ikke kunne kreves avgjort etter tjenestetvistloven §§ 27 eller 29.

- Om forholdet mellom tjenestetvistloven §§ 27 og 29 uttalte Arbeidsretten:

"§ 29 har anvendelse der det ikke oppnås enighet om slike spørsmål som er nevnt i dens første ledd nr. 1-3".

Bestemmelsen i tjenestetvistloven § 29 første ledd nr. 1-3 har denne ordlyd:

"I tilfelle det under forhandlingene om avslutning av tariffavtale ikke oppnås enighet om

- 1) hvilket lønnstrinn eller lønnsplan i statens lønnsregulativ en stilling eller stillingsgruppe skal henføres til
- 2) oppnormering av en tjenestemanns stilling fra lavere til høyere grad
- 3) endringer i bestemmelser om overtidsgodtgjørelse eller om begrensede særtillegg av lønnsmessig art for så vidt disse forhold ikke er regulert gjennom generelle bestemmelser i tariffavtalen, kan hver av partene bringe tvisten inn for Statens lønnsutvalg, som avgjør tvisten med bindende virkning for vedkommende tariffperiode."

AAD legger til grunn at dommen bekrefter statens syn på virkeområdet for de to voldgiftsalternativer. Etter AADs oppfatning gir Arbeidsretten uttrykk for at Statens lønnsutvalgs kompetanse er *eksklusiv*, dvs at spørsmål som nevnt under § 29 første ledd nr 1-3 kun kan løses i Statens lønnsutvalg. Det er bare spørsmål som faller *utenfor* de ovennevnte forhold at en tariffpart *ensidig* kan kreve slike avgjort av særskilt nemnd etter § 27. Vi viser forøvrig til punkt 1 i Personalmelding nr. [17/97](#) av 27.07.97.

Etter fullmakt

Per Engebretsen

Statens personaldirektør Odd Bøhagen

Avdelingsdirektør

Saksbehandler: Torgeir Bjørnaraa tlf 22 24 48 70